

inbo

Las Palmas, Wilhelminakade 308
Postbus 23160
3001 KD Rotterdam

T +31 (0)10 496 19 00

F +31 (0)10 496 19 10

rotterdam@inbo.com

www.inbo.com

EEN TUIN VOOR HET WESTLAND

Nieuw Westlands gemeentehuis

De nieuwbouw van het Gemeentehuis Westland is een ingrijpende opgave, die invloed heeft op de hele regio. Wij willen met ons ontwerp voor dit bijzondere gebouw alle kansen voor verbetering grijpen, die er binnen de invloedssfeer van de opgave te bedenken zijn. In het centrum van Naaldwijk staat straks een huis, waar uit de wijde omgeving een groeiend aantal bewoners naartoe zal komen voor de gemeentelijke zaken. Het zal drukker worden in het kleine dorp, op het mooie Heilige Geest Hofje en bij de prachtige roodbakstenen kerk op het weergaloze gazon. Dit pittoreske centrum grenst aan een rommelig gebied met blokkades en auto's, die een onnatuurlijke looproute forceren. Op dit terrein komt het nieuwe gemeentehuis. In onze visie gaan de historische kern en het gemeentehuis één geheel vormen. We bewaken de oude dorpskern, voegen een passend, eigentijds gebouw toe en zorgen er tegelijk voor ruimte, zodat de plek de grotere bezoekersaantallen goed aan kan.

Een tuin

Wij willen de kwaliteiten van de oude kern benutten en versterken in het ontwerp van het gemeentehuis. Daarvoor moeten we een eigentijdse vertaling geven van de historische schoonheid, zodat de kracht van zowel oud als nieuw versterkt wordt. De schaal moet aansluiten op het centrum, met in ons achterhoofd dat de betekenis van het gemeentehuis veel verder reikt dan Naaldwijk. We maken een gebouw voor de gemeente Westland, dus ook de identiteit van de streek moet terugkomen en het mag zeker imposant zijn. Het gemeentehuis communiceert, geeft signalen af en kan relaties aangaan met zijn ruimtelijke omgeving; met de oude kern, maar ook met het theater, een winkelstraat, het busstation. Wij zien het gemeentehuis niet slechts als een gebouw op zich, maar als een plek, een openbare ruimte, een landschappelijk ontmoetingsplein, of beter gezegd: als een prachtige, uitnodigende tuin.

Duurzaam verweven

Een duurzaam gebouw is een gebouw dat verweven is met de ruimtelijke, fysieke en sociale context van de stad. Een gemeentehuis waar alle Westlanders van houden. Een gebouw waar ontmoeten centraal staat, zoals vroeger de pomp, brink of boom op het dorpsplein. Een gebouw dat meer openbare ruimte toevoegt aan de stad in plaats van een gebouw dat concurreert in het publieke domein, dat is duurzaam. Qua uitstraling moet het passen op de locatie, tijdloze architectuur verlengt de levensduur. Onze ervaring leert dat duurzame materialen, materialen zijn die lang meegaan en bij duurzame energieconcepten gaat het om het beperken van de energievraag door isolatie en gebouwvorm. De uiteindelijke energiebehoefte wordt vervolgens duurzaam opgewekt. Het binnenmilieu en voorlichting zijn van essentieel belang, zodat het gebouw ook gebruikt wordt zoals het ontworpen is. Het dichtbebouwde centrum van Naaldwijk krijgt een tuin, een groene ruimte om elkaar te ontmoeten. We gaan zuinig om met de beschikbare ruimte. Een deel van het programma ligt onder het maaiveld. En het hele gebouw is toegankelijk, er wordt 1,6 ha openbare ruimte toegevoegd voor alle Westlanders. Een tuin met planten, bomen en wandelroutes voor een duurzame, plezierige leefomgeving.

WANDELING DOOR EEN GROEN CENTRUM

De tuin: mooi én mogelijk

De Tuin voor het Westland moet natuurlijk een kunststuk op zich zijn. Voor de Tuin hebben we esthetische keuzes kunnen maken die tegelijk technische functies ondersteunen. Zo zorgt een fraaie waterval voor watercirculatie en is tegelijk een oplossing voor het drainerend vermogen van de daktuin. Samen met geavanceerde microbiotopen maakt de waterval het gemeentehuis bestand tegen de zwaarste regenbuien. Bovenop het gebouw staan sierlijke bloesembomen in een aardlaag van een meter. Aan de zuidkant zijn de grotere bomen slim boven de pilaren van de parkeerkelder geplaatst, zodat ze stevig gefundeerd zijn. Beneden bij het water staan fraaie grote bomen in de volle grond: Taxodiums. Deze bomen gedijen bij uitstek bij de hoge grondwaterstand van het Westland.

Natuurlijke overgang

De tuin zal verschillende gezichten hebben aansluitend bij de verschillende randen van de van de locatie. Aan de noordkant vormt het een plein aan het theater en de entree van het gemeentehuis. Aan de westkant zorgt lage bebouwing voor de overgang naar het Heilige Geest Hof en voor mooi zicht op de kerk. Op de plek waar eens de oude haven was, komt het water terug, maar nu met een nieuwe betekenis. Het water scheidt ruimte tussen gemeentehuis en oude dorpskern en zorgt voor een prettige overgang van oud en nieuw. Aan de Verdilaan vindt een schaalvergroting plaats. De bebouwing aan de Verdilaan vormt de rand van het dorp, en vormt een verticale, meer stedelijke wand die een mooi contrast vormt met het landschappelijke karakter van het gemeentehuis.

GEBOUWVORM

Verbindend

Het gemeentehuis is geen stedenbouwkundige blokkade, maar een verbindend element in de tuin. De gebouwworm geeft hoogte en richting aan de tuin. Door het meest omvangrijke benodigd volume voor het kantoorachtige deel te splitsen in twee stroken, ontstaat een ruimte die de tuin met de Stokdijkkade verbindt. Met de hoogtes reageren wij op de randen van de plek; aan de Verdilaan staan hoge gebouwen die de rand vormen van de dorpskern. Aan deze zijde maken wij het gebouw hoger, zodat we het gemeentehuis daar meer prominent zichtbaar maken. Hierdoor hebben we de mogelijkheid om aan de dorpszijde het volume laag te houden, wat goed past bij de schaal van de bebouwing van het dorp.

Door deze gebouwworm ontstaat een sequentie van openbare groene plekken met verschillende sferen en verschillende functies. Aan de Stokdijkkade is de tuin open en uitnodigend, de plek biedt ruimte aan muziek, spel en ontmoeting. Tussen de gebouwstroken wordt de sfeer meer sereen, de tuin biedt groen en uitzicht aan de werkplekken van de ambtenaren. Aan de zuidzijde van de plot wordt de tuin meer een openbaar park, waar ruimte is voor een potje voetbal of een wandeling. Een eventuele uitbreiding van het volume past probleemloos binnen dit concept. De uitbreiding kan nu gemaakt worden door een van de kantoorstroken te verlengen, of er kan gekozen worden voor een latere uitbreiding. Aan de zuidzijde kan een volume aangebouwd worden, passend in de compositie van de Tuin.

EERLIJKE MATERIALEN

Subtiele contrasten van de oude dorpskern

We zijn geïntrigeerd door de kracht van het materiaal in de huidige dorpskern. De textuur van de kerk is bijna aaibaar, het oude oranje metselwerk oogt in de zon bijna als fluweel, net als het fel groene gazon. De combinatie met het gladde leiendak zorgt voor een mooi subtiel contrast. Dit laten we in de materialen en kleuren van het gemeentehuis als thema terugkomen. Materialen met texturen die zacht ogen en die het licht filteren, zoals het veel toegepaste gras, maar ook hout en glas met een print, in contrast met schoon beton en de begroeiing. Glas geplaatst onder verschillende hoeken weerspiegelt het groen, de lucht, het staatleven of de kerktoren. Deze materialen zullen de nieuwe samenhang van het centrum van Naaldwijk versterken.

Echt en duurzaam

De materialisatie is eerlijk en duurzaam. Duurzaam materiaalgebruik is vooral kiezen voor materialen die lang meegaan, die slijtvast en goed te onderhouden zijn. Eerlijke, eenvoudige materialen zorgen voor eenduidigheid. De kleur en textuur van het materiaal kloppen met de fysieke eigenschappen ervan. Ook de constructie van de gebouwelementen wordt zo begrijpelijk. Het materiaal dat je ziet is ook het materiaal waar het gebouw werkelijk van gemaakt is. We gebruiken geen goedkope, dunne of holle materialen, maar 'echte' materialen, zoals beton, glas, hout, steen en ook 1,5 ha gras. Wij kiezen duurzame, massieve materialen van hoogwaardige kwaliteit. Minder materiaal gebruiken is het meest duurzaam: slank detailleren en het reduceren van de verdiepingshoogte door gebruik van de Wingvloer zijn evident. Wij gebruiken betongranulaat, inlands/Europees hardhout maken zoveel mogelijk gebruik van lokale materialen. Voor al onze projecten werken wij met een door ons ontwikkeld Milieubestek waardoor milieuverantwoorde materiaalkeuzes gegarandeerd zijn. Hiermee bereiken we een 'eerlijke architectuur', in het exterieur passend in de context, in het interieur aansluitend bij de te scheppen sfeer van de betreffende ruimte.

GEBOUW VOL BRUIKBARE MOGELIJKHEDEN

Opbouw

Het gemeentehuis heeft vijf delen. De centrale hal is het publieke deel, dat samen met de Tuin alle gebouwdelen met elkaar verbindt. In de vleugel ernaast is het representatieve deel met daarin de raadzaal met een eigen entree. De kantoren zijn direct toegankelijk vanuit de centrale hal. Dan is er een zone voor de ondersteunende voorzieningen en voor het parkeren. Direct bij binnenkomst aan de Stokdijkkade staan de balies van burgerzaken in een grote hal, die ook ruimte biedt voor exposities, muziekvoorstellingen en andere bijeenkomsten. De ondersteunende ruimten liggen direct aan de centrale hal en het kantoordeel. Deze zone biedt voor medewerkers toegang tot de parkeergarage. Het kantoordeel is verbonden aan de hal op twee niveaus; beneden in de hal is een kantoorlobby ontworpen waar vergaderkamers aan grenzen en waar bezoeker opgevangen kunnen worden. Het is een ontvangstruimte die plaats biedt aan formeel en informeel overleg. Op het niveau van de entree is het kantoor, de backoffice, verbonden met de balies.

Raad- en trouwzaal

Als een bloem, of een rode vrucht in de kas, of als een juweliersdoosje in een etalage, zie je de zelfstandige ronde vorm van de raadszaal door de glazen gevel al liggen. Je treedt een wereld van een andere orde binnen als je de zaal in stapt. De wanden zijn van hout in reliëf, dit patroon zorgt voor een goede akoestiek. De raadzaal kan gecombineerd worden met de trouwzaal. Door de wand tussen de twee zalen weg te schuiven, ontstaat één grote zaal waarin publiek de raadsvergadering kan bijwonen. Er loopt een galerij langs de wand in de raadzaal, en ook daar kan publiek plaatsnemen. De commissiekamers kunnen ook als trouwzaal gebruikt worden en ook deze zalen kunnen worden samengevoegd. Deze representatieve ruimte heeft een eigen ingang, maar is ook via de centrale hal te bereiken.

Groene mogelijkheden benut

Het groene dak bindt fijnstof, heeft een temperende werking op de stedelijke temperatuur en verhoogt de biodiversiteit. De groene daken hebben bij hitte een natuurlijke, adiabatische koeling. Het verkoelende effect is vergeleken met traditionele bitumineuse daken tot wel vier graden groter. Het dak houdt ook het regenwater vast waardoor de piekbelasting op het riool vermindert. Tevens zijn er waterbesparende voorzieningen toegepast, zoals kranen met doorstroombegrenzers, waterbesparende toiletten, waarbij spoelen met opgevangen regenwater ook tot de mogelijkheden behoort.

WERKEN IN GROENE OMGEVING

Variatie in werkplekken

In het gemeentehuis moeten de werknemers zich thuis voelen. Daarvoor is een goede balans tussen vaste kwaliteiten en flexibiliteit van groot belang. Flexibiliteit zorgt ervoor dat veranderende managementinzichten eenvoudig in het gebouw ingevuld kunnen worden. Wij stellen een deels open en deels traditioneel kantoorconcept voor; een

combinatiekantoor. Er zijn grote open kantoortuinen met grote vensters naar de tuin en de buitenwereld, gecombineerd met concentratieplekken en gesloten kantoorplekken, waar mensen met twee tot vier personen een vaste werkplek hebben. Zo kan iedereen op de voor haar of hem prettigste manier werken. De breedte van het gebouw verhoogt bij de open werkplekken de visuele en akoestische privacy. De aanwezigheid van de Tuin is een constante kwaliteit, waarmee de flexibele kantoorruimten ook verbonden zijn.

Kennisuitwisseling

Het draait in organisaties steeds meer om de uitwisseling van kennis. Mensen werken steeds vaker in wisselende samenstellingen in projectverband. Ontmoeting van de werknemers onderling in het gebouw vinden we belangrijk en willen we graag met ons ontwerp beïnvloeden. Doordat het gebouw zes tot acht meter breder is dan een gangbaar kantoor, zijn er drie volwaardige zones mogelijk: twee langs de gevels en één in het midden, die juist de netwerkorganisatie optimaal kan bedienen. Open en gesloten vergaderplekken, koffiecorners of reproducties en de toegankelijke patio's hier zijn een middel om ontmoetingen te stimuleren. De diverse hallen, trappen en vides zijn zo ontworpen dat ze als ruimtelijke componenten verkeersstromen en communicatie horizontaal en verticaal kunnen stimuleren en organiseren.

Tuin van binnenuit

De westgevel, die aan het water grenst, heeft een begroeide groene wand met verdiepte ramen. Het daglicht komt hier binnen, gefilterd door bladeren van varens en wolfsmelk. De talrijke patio's die lucht en licht brengen in de verdiepte lagen zijn verstaend, maar er is altijd ook natuur. Of het nu waterpartijen zijn, zoals de patio van het restaurant, of dwergesdoorns, die groeien in bakken. De Tuin is altijd voelbaar in alle delen van het gebouw. Een open gebouw, waar het ritme van de seizoenen en het wisselende weer voelbaar is, is ons inziens goed voor het welzijn.

SLIM OMGAAN MET LICHT, LUCHT EN RUIMTE

Daglicht

Als we het aanwezige daglicht efficiënt gebruiken besparen we energie. Het gaat erom mogelijke hinder van daglicht, zoals verhitting en directe zoninstraling te reduceren en de voordelen van het natuurlijke licht te benutten in het gebouw. In de gevel passen we een lichtplank toe, die multifunctioneel is ontworpen. Het heeft zowel een zonwerend, beschaduwend, als lichtverspreidend effect. De reflecterende bovenkant van de plank weerkaatst het aanwezige daglicht binnen tegen het plafond aan. Het plafond dichtbij de gevelzone heeft een hoge reflectiefactor en weerkaatst de licht diep de kantoortrekken in. Doordat de centrale hal en de foyers verschillende niveaus met elkaar verbinden valt buitenlicht vanaf verschillende verdiepingen door de glazen gevels naar binnen. Het glas in deze gevel heeft een hoge lichtdoorlating. Om verblinding of oververhitting door de zon te voorkomen, is tegelijk een voorziening voor zonwering nodig. De lichtplank vormt ook de behuizing van de externe zonwering die de zone tussen de lichtplank en de ventilatieraam afdekt. De lichtplank reikt ook naar binnen, waar één element zowel lichtwering als kunstverlichting biedt.

Verlichting en energiebeperking

Boven werkplekken kan er het best met hoogwaardige fluorescentiearmaturen gewerkt worden die een egale lichtopbrengst geven. Bij overige ruimtes, zoals gangzones, pantry's, vides en zelfs vergaderkamers, kunnen het best hoogrendement gasontladingsarmaturen toegepast worden. Door recente grote sprongen in deze lichtbrontechniek kan er zeer hoge lumen/watt efficiency bereikt worden. Energiegebruik kunnen we op tal van manieren beperken in het verlichtingsplan. Reflectiepanelen die het daglicht verder de ruimte in weerkaatsen in combinatie met lichte kleuren, beperken de tijdsduur dat er kunstlicht nodig is en zorgen voor een egalere lichtverdeling in de kantoorruimten. Met werkplekverlichting kan het niveau van de achtergrondverlichting naar beneden. Toepassing van genoemde HR-verlichting en veegschakeling beperken het energiegebruik. Aanwezigheidsdetectie voor de schakeling van verlichting van sanitaire- en utilitaire ruimtes voorkomt verspilling van energie.

Transparante zonwering

De publieke delen van het gebouw zijn zo transparant mogelijk ontworpen. De publieke ruimtes op straatniveau openen zich, als het weer het toestaat, door brede, gebruiksvriendelijke taatsdeuren naar de straat en de binnentuin. De zonbelaste gevels zijn opgezet als zogenaamde klimaatgevels. Oververhitting wordt voorkomen door zonwerend, lichtdoorlatend doek dat desgewenst langs de hoge vliesgevels naar beneden kan rollen. De opgevangen warmte wordt weg geventileerd uit de ontstane "spouw" tussen het doek en de vliesgevel. De schuin vormgegeven, vertikaal aangebrachte glazen lamellen geven het gebouw een dynamische uitstraling. Naast een sterke esthetische waarde, doen zij door het aangebrachte zeefdrukmotief ook mee als zonwerend element.

Lucht, binnenmilieu en ventilatie

Het gebouw is grotendeels opgezet als een constructie van Wing-vloeren. Daarin zijn de benodigde gebouwinstallaties verwerkt voor ventilatie, koeling en verwarming en de benodigde data- en elektranetwerken. Computervloeren maken vervolgens op alle gewenste locaties aansluiting op de netwerken mogelijk. Lage temperatuursverwarming door betonkernactivering leidt tot een prettiger binnenklimaat: geen stofwervelingen maar stralingswarmte. In de mechanische ventilatieto- en -afvoer vindt hoogwaardige warmteterugwinning plaats door warmtwielen of warmtepompen. Per gebouwdeel wordt een luchtbehandelingunit geplaatst. Op die manier kan optimaal ingespeeld worden op variaties in de vraag. Dit geldt in het bijzonder voor de raadszaal. In de gevels kunnen ramen open gezet worden, zodat de gebruikers zelf invloed kunnen uitoefenen op het binnenklimaat. Aan de gevelzijde wordt voorverwarmde lucht vanuit de Wing-vloer het gebouw ingeblazen. Luchtafzuiging vindt plaats achter plaatselijk aangebrachte verlaagde plafonds, bij de middenzone van het gebouw (toiletten en pantry's). De groene Tuin wordt ook in het gebouw doorgezet in patio's en vides. Planten hebben een temperende werking op geluid, hitte, droogte en stof. Uit onderzoek blijkt dat door de aanwezigheid van planten ziekteverzuim en stress verminderen.

Isolatie

Beperking van energiegebruik en -kosten is essentieel: energie die je niet gebruikt hoef je ook niet op te wekken. De compacte gebouwvorm beperkt het geveloppervlak, waardoor het minder warmte verliest. De verhouding tussen geveloppervlak en vloeroppervlak is 0.38. De compacte bouwvorm is mede te danken aan de ruime stramienmaat van 21.60m, waardoor de gevallengte met ca 30% wordt gereduceerd vergeleken met een conventioneel kantoor. Daarbij gebruiken we een goed geïsoleerde schil (hoge Rc- waarde en HR++ glas). Het groene dak zorgt voor extra isolatie en warmteaccumulatie. Beschaduwning door dakoverstekken, schaduw van bouwkundige reflectievlakken, glasprints en groen beperken de koellast.

Warmteterugwinning

We maken gebruik van het warmteaccumulerende vermogen van de constructie van het gebouw door betonkernactivering. De toepassing van de Wing-vloer voor optimale integratie met de installaties, zorgt er tevens voor dat de verwarmings- en koelbehoefte aanzienlijk afneemt, samen met de verdiepingshoogte. Waar nodig zorgen plafondeilanden voor akoestische demping. Onze ervaring leert dat lage temperatuur verwarming; betonkernactivering een goede keuze is in combinatie met koude/warmte opslag in de bodem. De overtollige warmte in de zomer wordt tijdelijk in grondlagen opgeslagen voor de wintersituatie. Eventueel kan de warmte die aanwezig is in de uitgaande ventilatielucht ook gebruikt worden voor het voorverwarmen van het water voor de betonkernactivering. In nader overleg met opdrachtgever en installatieadviseur zullen deze voorzieningen uitgewerkt worden. De samenstelling van de bodem en de mogelijkheden die deze biedt spelen bij de keuze een rol. Bij extreem warme dagen zal nachtkoeling(ventilatie) in combinatie met te openen ramen de overtollige warmte in het gebouw op een geheel natuurlijke wijze verlaten.

Flexibele ruimte en groei

Het gebouw is flexibel indeelbaar. Wanden zijn op nader te bepalen stramienen te plaatsen en te verplaatsen, zodat het gebouw met veranderende wensen kan meegroeien. Deze vrije indeelbaarheid wordt ook in de installaties doorgevoerd. Een toekomstige uitbreiding zal als een nieuw volume aan de zuidzijde toegevoegd kunnen worden. Een tweede mogelijkheid is nu het gebouw dimensioneren op de toekomst en een gedeelte tijdelijk te verhuren.